

Tentamen i Kemisk reaktionsteknik för Kf3, K3 (KKR 100)

Lördagen den 19 december 2009 kl 8:30-13:30 i Hörsalar på hörsalsvägen

Examinator: Docent Louise Olsson

Louise Olsson (031-772 4390) kommer att besöka tentamenslokalen på förmiddagen.

Tillåtna hjälpmedel

Valfri räknare
Formelsamlingar utgiven av institutionen
TEFYMA
Standard Mathematics Handbook
beta Mathematics Handbook
Physics Handbook
Handbook of Chemistry and Physics

Ej tillåtna hjälpmedel

Kursbok, "Elements of Chemical Reaction Engineering"
Kompendium I KRT
KRT övningsbok
Lösta exempel

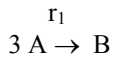
Betygskala:

Poäng	Betyg
15-19.5	3
20-24.5	4
25-30	5

Uppgift 1 (6 poäng)

En katalytisk reaktion

sker i en reaktor med en hastighet, r_1 , som är andra ordningen map A. Enheten på r är mol/(s m³).

- a) Reaktorn är en tubreaktor. Sätt upp en **transient** (tidsberoende) materialbalans för denna reaktor. Motivera!

- b) Reaktionen sker i en semisats reaktor. Koncentrationen i inflödet är c_{Af} . Sätt upp balanser för detta system för att beräkna koncentrationen i reaktorn efter tiden t . (tiden t är större än tiden för fyllning). Dvs efter en viss tid sker reaktionen utan inflöde. Ekvationerna behöver ej lösas, men lösningsgången skall beskrivas i detalj. Alla ekvationer skall motiveras och alla beteckningar skall förklaras.

Uppgift 2 (6 poäng)

- a) En tubreaktor som är designad för kinetikstudier kan betraktas som ideal. En första ordningens vätskefasreaktion gav 30% omsättning. Vätskan har ett flöde av 3000 ml/min. Reaktorn är 60 mm lång och 20 mm i diameter. Koncentrationen av A i inflödet var 300 mol/m^3 .

Processen används sedan för samma reaktion, men i en icke ideal reaktor. Reaktorn beter sig som en tankserie, pga av axiell dispersion. Temperaturen är samma i de 2 reaktorer. Vad är omsättningsgraden av A efter reaktorn? Koncentrationen av A i inflödet var 300 mol/m^3 .

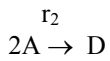
Data för icke-ideal reaktor:

Axiell dispersion	$5 \cdot 10^{-4} \text{ m}^2/\text{s}$
Längd	30 mm
Diameter	10 mm
Flöde	500 ml/min

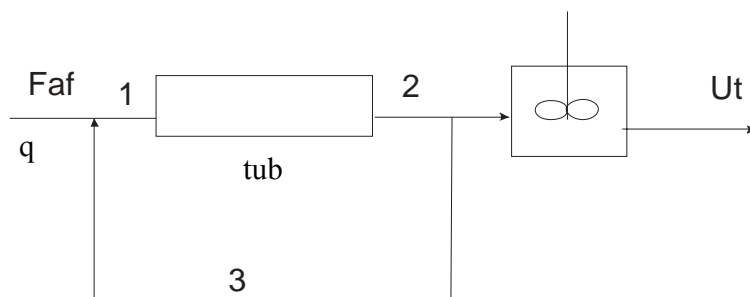
- b) Skissera hur uppehålstidsfördelningsfunktionen ser ut för
- En ideal tank+ideal tub i serie. Motivera!
  - Kanalbildning i en tub. Motivera!

Uppgift 3 (6 poäng)

I en process reagerar ämnet A och bildar både ämne B och D i en parallell reaktion

Reaktionerna sker i följande reaktorkombination och är båda av första ordningen

Vilken volym skall tanken ha för att uppnå en omsättningsgrad av 85% från hela anläggningen? Koncentrationen av A ut från tubreaktorn, c_{A2} , är 180 mol/m^3 .

Data

Hastighetskonstanten, k_1	0.05 s^{-1}
Hastighetskonstanten, k_2	0.02 s^{-1}
Volym, tub, V_{tub}	0.7 m^3
Molflöde A i inflödet, F_{Af}	30 mol/s
Flöde i inflödet, q	$0.1 \text{ m}^3/\text{s}$
Recirkulation, α	30% av flöde 2 återförs

Uppgift 4 (6 poäng)

Reaktionen

är en jämviktsreaktion, med hastigheten r_f för reaktionen $A \rightarrow B$ och hastigheten r_b för reaktionen $B \rightarrow A$. Både framåt och bakåt reaktionerna är av första ordningen.

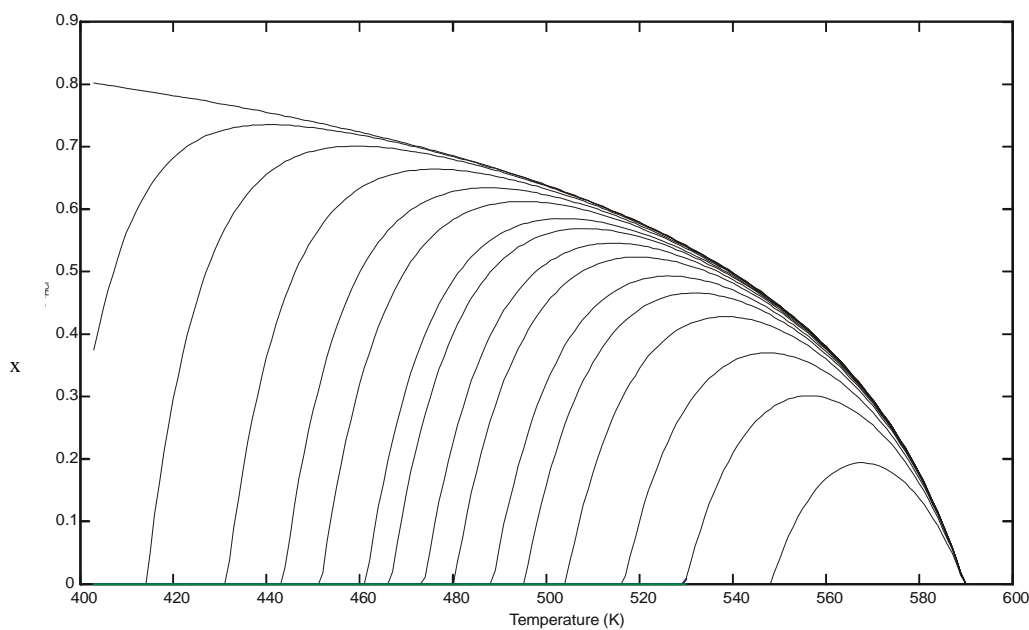
Den sker i 2 reaktorer med mellanliggande kylning. Inflödet består av 40% A och resten inert (I).

Temperatur inflöde till reaktor 1, T_{f1}	177 °C
Totalmolflöde in till anläggningen: F_{totf}	10 mol/s
Temperatur till andra reaktorn, T_{f2}	167 °C
Reaktionsvärme, ΔH_R (kan antas konstant)	-61.56 kJ mol ⁻¹
Värmekapacitet, c_{pA}	69.3 J mol ⁻¹ K ⁻¹
Värmekapacitet, c_{pB}	79.3 J mol ⁻¹ K ⁻¹
Värmekapacitet, c_{pI}	75.3 J mol ⁻¹ K ⁻¹
Flöde, q	3 m ³ /s
Pre-exponentiell faktor för framåt reaktion, A_f	10 ¹¹ s ⁻¹
Aktiveringsenergi för framåt reaktion, E_f	120 kJ/mol
Pre-exponentiell faktor för bakåt reaktion, A_b	2 · 10 ⁴ s ⁻¹
Aktiveringsenergi för bakåt reaktion, E_b	58.44 kJ/mol
Allmänna gaskonstanten, R	8.314

C_p kan antas vara oberoende av temperatur inom detta temperaturintervall.

Varken volym skall de 2 reaktorerna ha för att **optimera kostnadseffektiviteten för hela anläggningen?**

Motivera! Om diagrammet nedan används för lösningen skall det bifogas till lösningarna och tentamenskod och sidnummer skrivas högst upp.

Uppgift 5 (6 poäng)

- a) En första ordningens vätskefasreaktion sker i en tankreaktor. Reaktionen sker på sfärsika katalysatorpartiklar. Både film och portransportmotstånd är viktiga. Sätt upp balanser för detta system. Beskriv lösningsgången noggrant för att räkna ut koncentrationen av A ut från reaktorn. Det krävs ej att ekvationerna löses.

Molflöde in i reaktorn:	$F_{\text{tot},f}$
Molfraktion A i inflödet:	y_{Af}
Hastighetskonstanten:	k
Volymen:	V
Flödet:	q
Effektiv diffusivitet:	D_{eff}
Partikel radie	r_p
Massöverföringskoefficient	k_c

- b) En seriereaktion sker på en katalysator

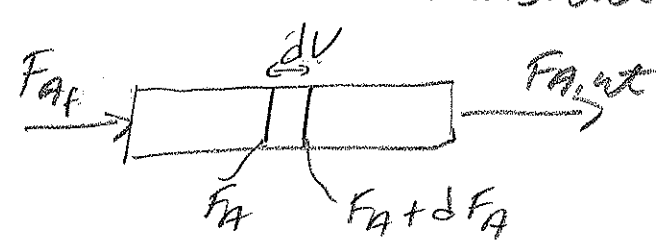
Hur förändras selektiviteten för att producera produkten B av yttre masstransport?
 Reaktionerna är första ordningen och de sker isotermt.
 Motivera!

Tenta 09/2/19, KKR100

①

7. $r = k \cdot C_A^2 \quad \left(\frac{\text{mol}}{\text{s} \cdot \text{m}^3} \right)$

a) Tubreaktor. Transient materialbalans.

$$F_A - (F_A + dF_A) - 3k C_A^2 \cdot dV = \frac{dN_A}{dt}$$

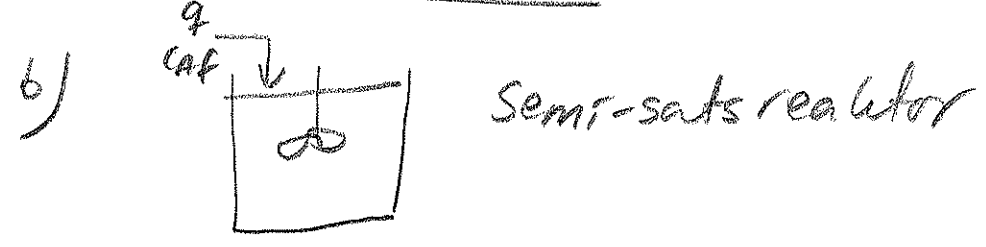
$$-dF_A - 3k C_A^2 dV = \frac{dN_A}{dt}$$

$$N_A = V \cdot C_A \quad dN_A = dV dC_A$$

$$-dF_A - 3k C_A^2 dV = dV \frac{dC_A}{dt}$$

Dividera med dV

$$\frac{dF_A}{dV} = -3k C_A^2 - \frac{dC_A}{dt}$$

$$\text{MB: } q C_{Af} - 3k C_A^2 \cdot V = \frac{dN_A}{dt}$$

$$N_A = C_A \cdot V \quad V = V_0 + q t$$

$$\frac{dN_A}{dt} = V \cdot \frac{dC_A}{dt} + C_A \frac{dV}{dt}$$

↑ q

②

$$\frac{dN_A}{dt} = (V_0 + q t) \frac{dc_A}{dt} + c_A \cdot q$$

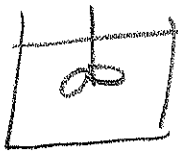
$$(V_0 + q t) \frac{dc_A}{dt} + c_A \cdot q = q c_{A,f} - 3k c_A^2 \cdot (V_0 + q t) \quad (7)$$

Efter hur lång tid är reaktorn full; t_{full}
 Vilken konc. finns då?

$$t_{full} = \frac{V_{full} - V_0}{q}$$

Integrera ekv. 7 från 0 till t_{full} och $c_{A,0}$ till $c_{A,full}$.

Nu en sats reaktor

$$-3k c_A^2 \cdot V_{full} = \frac{dN_A}{dt}$$

↑
konstant

$$\frac{dN_A}{dt} = V_{full} \cdot \frac{dc_A}{dt}$$

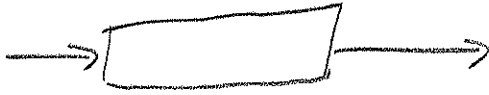
$$-3k c_A^2 \cdot V_{full} = V_{full} \cdot \frac{dc_A}{dt}$$

$$\frac{dc_A}{dt} = -3k c_A^2 \quad \int_{c_{A,full}}^{c_A} \frac{dc_A}{c_A^2} = -3k \int_0^{t_{full}} dt \quad (2)$$

Lös ekv. (2) för ett visst t ($t > t_{full}$) då
 erhålls motsvarande c_A .

2.

$$x_A = 0,3$$

$$L = 60 \cdot 10^{-3} \text{ m}$$

$$d = 20 \cdot 10^{-3} \text{ m}$$

$$q = 3000 \cdot 10^{-6} / 60 \text{ m}^3/\text{s}$$

$$F_A - (F_A + dF_A) - k C_A dV = 0$$

Bestimme k :

$$-dF_A = k C_A dV$$

$$F_A = q \cdot C_A \quad dF_A = q dC_A$$

$$-q dC_A = k C_A dV$$

$$-q \int_{C_{Af}}^{C_{A, \text{out}}} \frac{dC_A}{C_A} = k \int_0^V dV$$

$$-q [\ln C_A]_{C_{Af}}^{C_{A, \text{out}}} = kV$$

$$-q \ln \frac{C_{A, \text{out}}}{C_{Af}} = kV$$

$$k = -\frac{q}{V} \ln \frac{C_{A, \text{out}}}{C_{Af}} = -\frac{q}{V} \ln \frac{C_{Af}(1-x)}{C_{Af}} = -\frac{q}{V} \ln(1-x)$$

$$\underline{\underline{k = 0,95 \text{ s}^{-1}}}$$

(3)

$$Pe = \frac{v \cdot L}{D_A}$$

$$q = v \cdot A \quad A = \frac{\pi d^2}{4} = 7,85 \cdot 10^{-5} \text{ m}^2$$

$$v = \frac{q}{A} = 0,106 \text{ m/s}$$

$$Pe = 6,37$$

$$\frac{\sigma^2}{t_m^2} = \frac{2}{Pe} - \frac{2}{Pe^2} (1 - \exp(-Pe)) = 0,265$$

$$n = \frac{\sigma^2}{\sigma^2} = \frac{1}{0,265} = 3,8 \approx \underline{\underline{4}}$$

Tank serie

$$V_{\text{tank}} = \frac{V_{\text{total}}}{n} = \frac{2,36 \cdot 10^{-6}}{4} = 5,89 \cdot 10^{-7}$$

$$q \cdot C_{Ain} - q \cdot C_{A,ut} - k C_{A,ut} V_{\text{tank}} = 0$$

$$C_{A,ut} (q + k V_{\text{tank}}) = q \cdot C_{Ain}$$

$$C_{A,ut} = \frac{q C_{Ain}}{q + k V_{\text{tank}}}$$

$$C_{A,ut,1} = 281,2 \text{ mol/m}^3$$

$$C_{A,ut,4} = 231,6 \text{ mol/m}^3$$

$$C_{A,ut,2} = 263,6 \text{ mol/m}^3$$

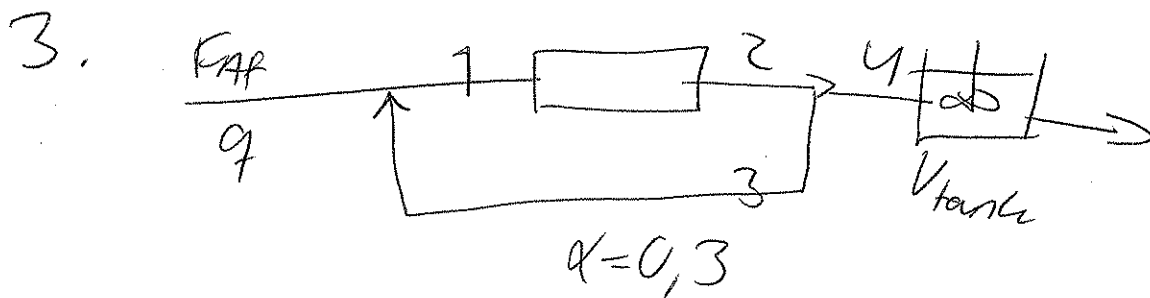
$$C_{A,ut} = (1-x) \cdot C_{Af}$$

$$1-x = \frac{C_{A,ut}}{C_{Af}}$$

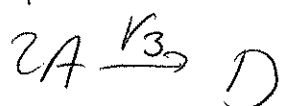
$$C_{A,ut,3} = 247,0 \text{ mol/m}^3$$

$$x = 1 - \frac{C_{A,ut}}{C_{Af}} = 0,23 //$$

(5)

$$V = 0,85$$

MB over tub

$$F_A - (F_A + dF_A) - (k_1 C_A + 2k_2 C_A) dV = 0$$

$$-dF_A = (k_1 C_A + 2k_2 C_A) dV$$

$$dF_A = q dC_A$$

$$-q dC_A = (k_1 + 2k_2) C_A dV$$

$$-q \int_{C_{A1}}^{C_{A2}} \frac{dC_A}{C_A} = (k_1 + 2k_2) \int_0^{V_{tub}} dV$$

$$-q \int_{C_{A1}}^{C_{A2}} \frac{dC_A}{C_A} = (k_1 + 2k_2) \int_0^{V_{tub}} dV$$

$$-q \ln \frac{C_{A2}}{C_{A1}} = (k_1 + 2k_2) \cdot V_{tub}$$

$$\frac{C_{A2}}{C_{A1}} = \exp\left(\frac{-(k_1 + 2k_2) \cdot V_{tub}}{q}\right) = 0,643$$

$$C_{A1} = \frac{C_{A2}}{0,643} = 279,8$$

$$q + q_3 = q_1 \quad q_1 = q_2 \quad q_4 = q$$

$$q_3 = 0,3 \cdot q_2$$

$$q + 0,3 q_2 = q_2 \quad 0,7 q_2 = q$$

$$q_2 = \frac{q}{0,7} \quad q_1 = \frac{q}{0,7} \quad q_3 = \frac{0,3}{0,7} q$$

$$C_{A3} = C_{A2} = C_{A4} = 180$$

$$C_{A_{ut}} = C_{AF} (1 - 0,85) = 45 \text{ mol/m}^3$$

$$F_{AF} = q C_{AF} \quad C_{AF} = \frac{F_{AF}}{q} = 300 \text{ mol/m}^3$$

MB over tank:

$$q C_{A4} - q C_{A_{ut}} - (k_1 C_{A_{ut}} + 2k_2 C_{A_{ut}}) \cdot V_{\text{tank}} = 0$$

$$(k_1 C_{A_{ut}} + 2k_2 C_{A_{ut}}) \cdot V_{\text{tank}} = q C_{A4} - q C_{A_{ut}}$$

$$V_{\text{tank}} = \underline{\underline{3,3 \text{ m}^3}}$$

4. Värmebalans

$$\sum F_{of} \int_{T_{ref}}^{T_m} c_{pc} dT - \sum F_{ot} \int_{T_{ref}}^{T_{ut}} c_{pc} dT +$$

$$+ F_{Af} X_A (-\Delta H) = 0$$

$$T_{ref} = T_{ut}$$

$$\sum F_{of} c_{pc} (T_m - T_{ut}) + F_{Af} \cdot X_A (-\Delta H) = 0$$

$$X_A = \frac{\sum F_{of} c_{pc} (T_{ut} - T_m)}{F_{Af} \cdot (-\Delta H)}$$

$$X_7 = 0,3$$

(grafisk lösning)

$$T_1 = 555 \text{ K}$$

Reaktor 2:

$$\sum F_{of} c_{pc} (T_{2f} - T_{ut}) + F_{Af} \cdot (X_2 - X_7) \cdot (-\Delta H) = 0$$

$$X_2 - X_7 = \frac{\sum F_{of} c_{pc} (T_{2f} - T_{ut})}{F_{Af} (-\Delta H)}$$

$$X_2 = 0,53 \quad T_2 = 518 \text{ K}$$

MB tank 1:

$$F_{Af} - F_{Af}(1 - X_7) - k_{fi} C_A \cdot V_1 + k_{bi} C_B \cdot V_1 = 0$$

$$F_{Af} - F_{Af} + F_{Af} \cdot X_7 = k_{fi} C_A \cdot V_1 - k_{bi} C_B \cdot V_1$$

$$V_1 = \frac{F_{Af} \cdot X_7}{(k_{fi} C_A - k_{bi} C_B)}$$

$$k = A \cdot e^{-E_A/RT} \quad F = q \cdot C$$

$$C_A = \frac{F_A}{q} = \frac{F_{Af}(1 - X_7)}{q}$$

$$C_B = \frac{F_{AF} \cdot X_7}{q}$$

$$V_7 = \frac{F_{AF} \cdot X_7}{k_{f1} \cdot \frac{F_{AF}(1-X_7)}{q} - \frac{k_{b1} \cdot F_{AF} \cdot X_7}{q}} = 2,7 \text{ m}^3$$

MB tank 2

$$F_{AF}(1-X_7) - F_{AF}(1-X_2) - k_{f2} C_A \cdot V_2 + k_{b2} C_B \cdot V_2 = 0$$

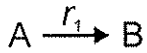
$$F_{AF} - F_{AF} \cdot X_7 - F_{AF} + F_{AF} X_2 - k_{f2} C_A V_2 + k_{b2} C_B V_2 = 0$$

$$F_{AF}(X_2 - X_7) - k_{f2} C_A V_2 + k_{b2} C_B V_2 = 0$$

$$V_2 = \frac{F_{AF}(X_2 - X_7)}{k_{f2} C_A - k_{b2} \cdot C_B} = 5,2 \text{ m}^3$$

Uppgift 4 (6 poäng)

Reaktionen

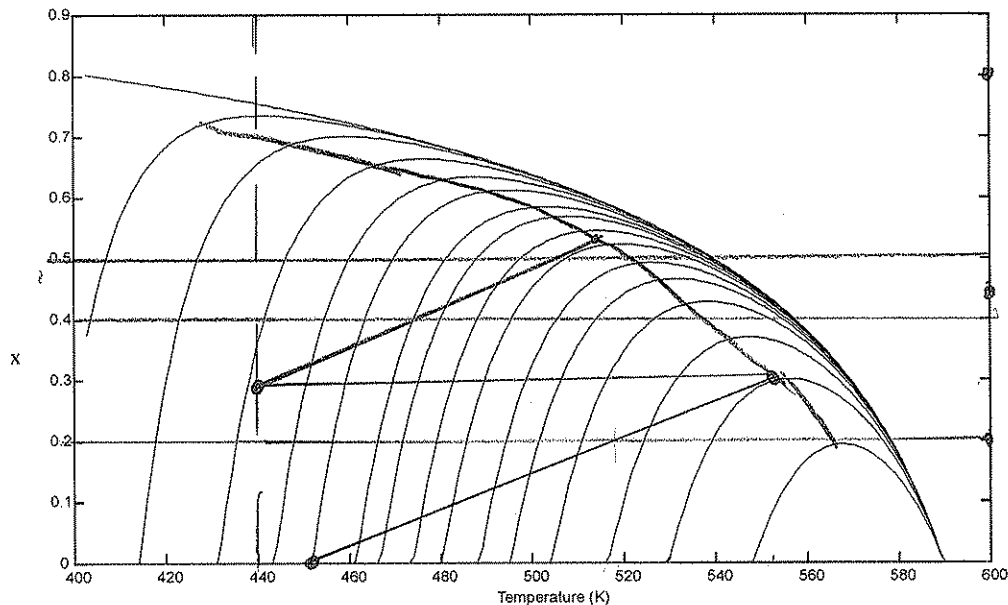
Skер i 2 reaktorer med mellanliggande kyning. Inflödet består av 40% A och resten inert (I).

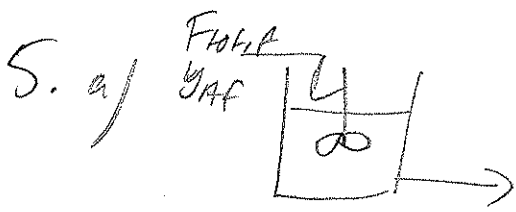
Temperatur inflöde, T_f	177 °C
Totalmolflöde in till anläggningen: F_{totf}	10 mol/s
Temperatur till andra reaktorn, T_{l2}	167 °C
Reaktionsvärme, ΔH_R (kan antas constant)	-71.56 kJ mol ⁻¹
Värmekapacitet, c_{pA}	29.3 (J mol ⁻¹ K ⁻¹)
Värmekapacitet, c_{pB}	60.0 (J mol ⁻¹ K ⁻¹)
Värmekapacitet, c_{pI}	45.3 (J mol ⁻¹ K ⁻¹)

C_p kan antas vara oberoende av temperatur inom detta temperaturintervall.

- Vilken volym skall de 2 reaktorerna ha för att **optimera effektiviteten för hela anläggningen**?
- Vilken volym skall de 2 reaktorerna ha om man istället vill **maximera omsättningsgraden**?

Motivera! Om diagrammet nedan används för lösningen skall det bifogas till lösningarna och namn och sidnummer skrivas högst upp.

$$r = \eta \cdot k \cdot c_{A,s}$$

MB:

$$q \cdot c_{A,f} - q \cdot c_{A,bulk} - r \cdot V = 0$$

$$q \cdot c_{A,f} - q \cdot c_{A,bulk} - \eta \cdot k \cdot c_{A,s} \cdot V = 0$$

Filmmodell: $k_c \cdot (c_{A,bulk} - c_{A,s}) = \eta \cdot k \cdot c_{A,s}$

$$k_c \cdot c_{A,bulk} - k_c \cdot c_{A,s} = \eta \cdot k \cdot c_{A,s}$$

$$c_{A,s} (\eta \cdot k + k_c) = k_c \cdot c_{A,bulk}$$

$$c_{A,s} (\eta \cdot k + k_c) = k_c \cdot c_{A,bulk}$$

$$c_{A,s} = \frac{k_c}{\eta \cdot k + k_c} \cdot c_{A,bulk}$$

$$q \cdot c_{A,f} - q \cdot c_{A,bulk} - \eta \cdot k \cdot V \cdot \frac{k_c}{\eta k + k_c} \cdot c_{A,bulk} = 0$$

$$y_{AF} \cdot F_{00,f} = q \cdot c_{A,f}$$

$$c_{A,f} = \frac{y_{AF} \cdot F_{00,f}}{q}$$

$$\theta = r_p \sqrt{\frac{k}{D_{eff}}}$$

$$\eta = \frac{3}{\theta} \left(\frac{1}{\tanh \theta} - \frac{1}{\theta} \right)$$